

רסיטל פסנתר

בנגינת נ' עם סיון

לרגל קליטתו בחוג של פסנתר כנף, תרומת מירי גולני ובת-שבע גולני-רייס,
לזכר ההורים/סבא וסבתא – פאול ומרים גייגר ז"ל

יום ד', 21 בנובמבר 2012, בשעה 20:00,
משכן לאמנויות ע"ש ד"ר ראובן הכט, קומה אפס
בחסות התורמות

בתכנית:

יוהן סבסטיאן באך: פנטסיה כרומטית ופוגה ברה מינור, רי"ב 903

פרדריק שופן: 24 פרלודים, אופוס 28
מקושרים באמצעות קטעי מעבר מאולתרים

משך הקונצרט: כשעה וחצי

רסיטל הפסנתר המיוחד נערך לציון קליטתו בחוג של פסנתר כנף, שתרמו לחוג למוסיקה באוניברסיטת חיפה גב' מירי גולני ובתה, גב' בת-שבע גולני-רייס, לזכר פאול ומרים גייגר ז"ל, ההורים של מירי והסבא והסבתא של בת-שבע. סגל החוג למוסיקה והסטודנטים, אנשי הפקולטה למדעי הרוח ואוניברסיטת חיפה על כל יחידותיה אסירי תודה על התרומה.

פסנתר הכנף – תוצרת המפעל Grotrian-Steinweg בבראונשווייג (Braunschweig), גרמניה; אורכו 185 ס"מ, מספרו 57138, והוא "יליד" 1928 – התקבל בחוג יחד עם פריטים רבים אחרים: שני כסאות פסנתר, ספרים וחבורות תווים רבים, שני מטרונומים מכאניים, כמאה תקליטים, רישום אחד ועוד. זהו אוצר גדול ורב-משמעות עבור החוג למוסיקה. הוא מוענק לנו בתקופה המתאפיינת בתנופה גדולה בפעילות החוג וייתן לעשייה המשנה דחיפה. הפסנתר מגלם זינוק נחשוני באיכות האמצעים שעומדים לרשותנו. נדע לשמור עליו ולנצל אותו היטב, להכשרת הסטודנטים בחוג ולהנאת באי המשכן לאמנויות ע"ש ד"ר ראובן הכט.

ארתור רובינשטיין בעת נגינה (רישום, תרומת מירי גולני ובת-שבע גולני-רייס, לזכר פאול ומרים גייגר ז"ל)

פאול ומרים גייגר ז"ל היו בין הזוגות הנשואים המעטים בעולם, שניגנו פסנתר בארבע ידיים.

המשפחה החליטה לתרום את הפסנתר לזכרם, בעקבותיהם. בני הזוג נהגו לתרום לארגונים ומוסדות שונים, וניגנו בהתנדבות בבתי אבות, בקיבוצים ובמקומות שונים ברחבי הארץ. הם ניגנו עם חברים בהרכבים מוסיקליים שונים בבתי תרבות, במועדונים, במועצות מקומיות ובמוסדות אחרים. כמו כן ניגנו בבית הספר "דוד ילין" אשר על הכרמל יחד עם תלמידים, הורים ומורים. הם הופיעו על סיפון של אניות, בקול ישראל, באוניברסיטת טיבינגן וברדיו בגרמניה. נגינתם בהתנדבות זיכתה אותם במכתבי הוקרה רבים.

פאול ומרים גייגר חיו חיי תרבות ומוסיקה עשירים מאוד. במשך כל שנות נישואיהם היה להם מנוי לתיאטרון חיפה ולתזמורת הקאמרית. בנסיעותיהם ברחבי אירופה ראו הרבה מאוד אופרות והצגות תיאטרון, האזינו לקונצרטים ונפגשו עם מוסיקאים. לאחר הופעות נפגשו מאחורי הקלעים עם זמרי אופרה, נגנים ומנצחים.

בני הזוג היו אנשי ספר. הייתה להם ספרייה עשירה מאוד בתיותר מאלף ספרים בגרמנית, באנגלית ובעברית – ספרי אמנות, ביוגרפיות, ספרי היסטוריה וספרות מקצועית במוסיקה. כמו כן הייתה בביתם ספרייה עשירה של תווי נגינה במהדורות של בתי הוצאה לאור מפורסמים באירופה. חלק הארי של התווים היו לפסנתר בארבע ידיים.

המוסיקה מילאה את חייהם. למרות שפאול לא היה פסנתרן במקצועו הוא היה פסנתרן מעולה. השניים ניגנו יחדיו ברמה גבוהה.

פאול גייגר ז"ל נולד בשנת 1911 בעיר וינה באוסטריה, ונפטר בחיפה בערב פסח 1989, והוא בן 78.

בצעירותו, בווינה, היה חבר בהרכב "פיגארו קווארטט". הוא הדריך את ארבעת הזמרים וליווה אותם בפסנתר. הלהקה הופיעה ברחבי וינה – באולמות קטנים ובבתי קפה – והקליטה תקליטים אחדים.

פאול גייגר יושב במרכז עם תווי נגינה (שנת 1932)

פאול גייגר הוא בוגר הטכניון בווינה, בהנדסת מכונות. הנאצים נכנסו לווינה ב-1938, ערב סיום לימודיו. יום אחד, לאחר סיום הלימודים, פגש ברחוב חבר אוסטרי והלה אמר לו: "אל תלך הביתה, כי אתה ברשימה השחורה של הנאצים והם מחפשים אותך." פאול לקח סירה ושט על הדנובה לשוויץ. שם הפך לפליט במחנה פליטים ועבד בסלילת כבישים. לאחר זמן מה התקבל לעבודה כפועל במפעל לבניית תנורים. כשהתברר שהוא מהנדס מכונות שודרג מעמדו. בשוויץ פגש את פרופ' אהרון קצ'ילסקי (קציר) – לימים מבכירי המדענים בישראל – והוא המליץ לו כך: "כשתעלה לארץ-ישראל, לך לכתובת [זאת וזאת] ותזכה בעבודה טובה."

בדצמבר 1948 עלה פאול גייגר לישראל והתחיל לעבוד בחמ"ד (חיל מדע; לימים רפא"ל). הוא עבד ברפא"ל עד גיל 73 (עד גיל 70 תמורת שכר, ואחר כך בהתנדבות). פאול גייגר תרם לביטחון המדינה ואף קיבל את הפרס לביטחון ישראל במסגרת קבוצת עבודה ברפא"ל. כמו כן, הוא היה חבר בארגון "הבונים החופשיים". בשנות ה-50, בשעות שאחרי העבודה, הכשיר זמרים בשירה אופראית. אחד מתלמידיו נעשה לימים לזמר אופרה נודע בגרמניה.

מרים גייגר ז"ל נולדה בשנת 1921 בעיר קלן בגרמניה, ונפטרה בחיפה בשנת 2010 והיא בת 90.

בצעירותה למדה נגינה בפסנתר. זאת הייתה אהבת חייה, והיא שהצילה אותה מידי הנאצים. אחרי שקיבלה סרטיפיקט לעלות לארץ-ישראל, כדי ללמוד באקדמיה למוסיקה בירושלים, הגיעה לבדה, בת 15 או 16. למחייתה עבדה בכל מיני עבודות מזדמנות. בנוסף ללימודי פסנתר, למדה זמרה מקצועית. כשעברה להתגורר בחיפה הכירה את פאול גייגר והם נישאו. האהבה למוסיקה ונגינה בפסנתר היא שחיברה ביניהם. מריסלימדה נגינה בפסנתר בקונסרבטוריון למוסיקה ע"ש דוניה וייצמן ובקונסרבטוריון ע"ש רובין.

פנטסיה כרומטית ופוגה הן מן השיאים המובהקים במכלול יצירתו של המלחין. כתב היד של היצירה לא השתמר, אך עדויות שונות מצביעות על כך שחוברה בערך ב-1720 בעיר קתן (Cöthen). ההכרה הרחבה בערכה שררה כבר בימיו של המלחין ועוד לפני תחייתה של המוסיקה של באך במאה ה-19. בנו של יוהן סבסטיאן, המלחין וילהלם פרידמן באך (Wilhelm Friedemann Bach) טען כי היצירה "תיוותר יפה לעולמים".

בצעירותו נהג יוהנס ברהמס (Johannes Brahms), כפסנתרן וירטואוז ששמו הלך לפניו, לפתוח את הרסיטלים שלו בנגינת היצירה. גם פרנץ ליסט (Franz Liszt) כלל את היצירה בקונצרטים שניגן. מקס רגר (Max Reger) עיבד את היצירה לעוגב. לא רק הסולם – רה מינור – קושר את היצירה לטוקטה ופוגה לעוגב, רי"ב 565, מן האהודות והידועות ביצירותיו של באך. משותפת ליצירות גם צורה חפשית, המעידה על אמנות האלתור של המלחין. בפנטסיה מבוצעות מודולציות פתלתלות עתירות כרומטיקה, והנושא של הפוגה מתאפיין בכרומטיות ניכרת.

24 פרלודים, אופוס 28,

מקושרים באמצעות קטעי מעבר מאולתרים

פרדריק שופן:

(1849-1810, Frédéric Chopin)

מקורם של הפרלודים מאת שופן במסורת עשירה של אלתור בפסנתר, מן הימים שמלחינים רבים היו גם פסנתרנים טובים ופעילים. to prelude (בצרפתית: préluder) פירושו לאלתר אקדמה. בהשראת מסורת זאת מוגשים הערב הפרלודים אופוס 28 מאת שופן יחד עם קטעים מקשרים מאולתרים.

בכל זאת, את הפרלודים אפ' 28 יש למנות עם החיבורים הרדיקליים ביותר של שופן. הם ראו אור לראשונה בשנת 1839, ואצלו על הז'אנר "פרלוד" משמעות חדשה וכבדת משקל. הקטעים מאורגנים כמחזור שלם, שמכיל את כל הסולמות המז'וריים והמינוריים (ערוכים בזוגות של הסולם המז'ורי והמינור היחסי שלו – הזוג הפותח הוא דו מז'ור ולה מינור – על פי בהתקדמות במעגל הקווינטות). זה סדר הפרלודים:

1. Agitato (C major)
2. Lento (A minor)
3. Vivace (G major)
4. Largo (E minor)
5. Molto allegro (D major)

6. Lento assai (B minor)
7. Andantino (A major)
8. Molto agitato (F-sharp minor)
9. Largo (E major)
10. Molto allegro (C-sharp minor)
11. Vivace (B major)
12. Presto (G-sharp minor)
13. Lento (F-sharp major)
14. Allegro (E-flat minor)
15. Sostenuto (D-flat major)
16. Presto con fuoco (B-flat minor)
17. Allegretto (A-flat major)
18. Molto allegro (F minor)
19. Vivace (E-flat major)
20. Largo (C minor)
21. Cantabile (B-flat major)
22. Molto agitato (G minor)
23. Moderato (F major)
24. Allegro appassionato (D minor)

נ'עם סיון הופיע כפסנתרן ומלחין ברחבי הארץ, אירופה, וצפון אמריקה, לרבות בקרנגי הול ובפסטיבל רביניה. הרפרטואר שלו כולל קונצ'רטי רבים, כולל קונצ'רטו לפסנתר פרי עטו הוא שבוצע בנגינתו ובניצוחו. ניגן בבכורה אסיאתית במנילה את הקונצ'רטו לפסנתר מאת ויקטור אולמן עם התזמורת הפילהרמונית הפיליפינית. נעם סיון הוא כיום אחד החלוצים בתחום האלתור במוסיקה הקלסית, גם בתור אמן מופיע, וגם בתור מורה לאלתור בשלושה מבתי הספר למוסיקה המובילים בארה"ב: ג'וליאד, מכון קרטיס בפילדלפיה, ומאנס קולג' בניו יורק. יצירותיו, יותר מ-40 במספר, בוצעו בין היתר על-ידי התזמורת הסימפונית ירושלים רשות השידור, המכון הכוריאוגרפי של New York City Ballet, והאופרה של מאנס, שודרו ביותר מ-40 תחנות רדיו בארץ ובחו"ל, והוקלטו עבור חברות Koch ו-Bridge Records.

נעם סיון נולד בחיפה ב-1978, סיים בהצטיינות את קונסרבטוריון דוניה ויצמן, המגמות למוסיקה בבתי הספר לאמנויות "רעות" וויצ"ו חיפה, ובאקדמיה למוסיקה ולמחול ע"ש רובין בירושלים. המשיך את לימודיו בניו-יורק וסיים דוקטורט בג'וליאד. עם מוריו נמנים קרל שכטר, אדווארד אלדוול, ריצ'רד גוד, מילטון באביט, רוברט קוקסון, ואדים מונסטירסקי, מנחם צור, ומנואלה סיון. לימודיו נתמכו במשך השנים ע"י קרן תרבות אמריקה ישראל.

